

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

I N F O R M A C I J A

**o upisu učenika u osnovne i srednje škole u školskoj
2016/17. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine**

Mostar, novembar/studeni 2016. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
1. OSNOVNE ŠKOLE	5
1.1. Broj upisanih u enika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji BiH po kantonima.....	5
1.2. Zbirni podaci o broju u enika osnovnih škola u školskoj 2016/17. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine i kretanje broja u enika osnovnih škola u petogodišnjem periodu.....	15
2. SREDNJE ŠKOLE	20
2.1. Broj upisanih u enika u prvi razred srednje škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji BiH po kantonima.....	20
2.2. Zbirni podaci o broju u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine i kretanje broja u enika srednjih škola u petogodišnjem periodu.....	30
REZIME	34
PREPORUKE	35

UVOD

Programom rada Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za 2016. godinu planirana je izrada Informacije o upisu u enika u osnovne i srednje škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine radi dostavljanja iste Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje.

Cilj izrade Informacije o upisu u enika u osnovne i srednje škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji Bosne i Hercegovine je broj i prateće upise u enika u prvi razred osnovnih i srednjih škola i ukupnog broja u enika u osnovnim i srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine i po kantonima, te uporedno prikazivanje prikupljenih podataka u odnosu na četiri prethodne školske godine radi praćenja trenda povećanja, odnosno smanjenja broja u enika u petogodišnjem periodu.

U Federaciji Bosne i Hercegovine, obavezno devetogodišnje osnovno obrazovanje uvedeno je u školskoj 2004/05. godini, ali se uvodilo neujednačenom dinamikom po kantonima. Od školske 2009/10. godine ono se provodi u svim kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeni ko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde i Kantonu Sarajevo, već trinaestu godinu zaredom u enici pohađaju osnovno obrazovanje po devetogodišnjem programu, što znači da prva generacija u enika koji su završili osnovno obrazovanje po ovom programu sada pohađaju četvrti razred srednjih škola.

U Posavskom kantonu i Kantonu 10, upisana je jedanaesta generacija u enika koji se školuju po devetogodišnjem programu osnovnog obrazovanja, što znači da prva generacija u enika koji su završili osnovno obrazovanje po ovom programu sada pohađaju drugi razred srednjih škola.

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu, u školama koje realiziraju nastavni plan i program zasnovan na Okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji Bosne i Hercegovine po programu devetogodišnjeg obrazovanja, upisana je trinaesta generacija u enika, a u školama koje realiziraju nastavni plan i program Zavoda za školstvo Mostar devetogodišnje obrazovanje se izvodi za u enike I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII razreda.

Devetogodišnje osnovno obrazovanje u Srednjobosanskom kantonu realizira se od školske 2009/10. godine, a nastava po ovom programu izvodi se za u enike I, II, III, IV, V, VI, VII i VIII razreda.

Nastava u Zapadnohercegovačkom kantonu se, također, već osmu godinu izvodi u skladu sa programom devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja.

Nastava u osnovnim i srednjim školama u školskoj 2016/17. godini počinje 1. septembra 2016. godine u Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeni ko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde te Kantonu Sarajevo, a 5. septembra u Posavskom, Srednjobosanskom, Zapadnohercegovačkom kantonu i Kantonu 10. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu, nastava je umjesto 5. septembra, kada je bio planiran počinje školske godine, počinje 15.09.2016. godine zbog vrućina koje utječu

na uslove boravka u školama, posebno u poslijepodnevnim smjenama, kao i zbog detaljne obnove i završetka radova na više škola koji se obavljaju u okviru projekta energetske efikasnosti.

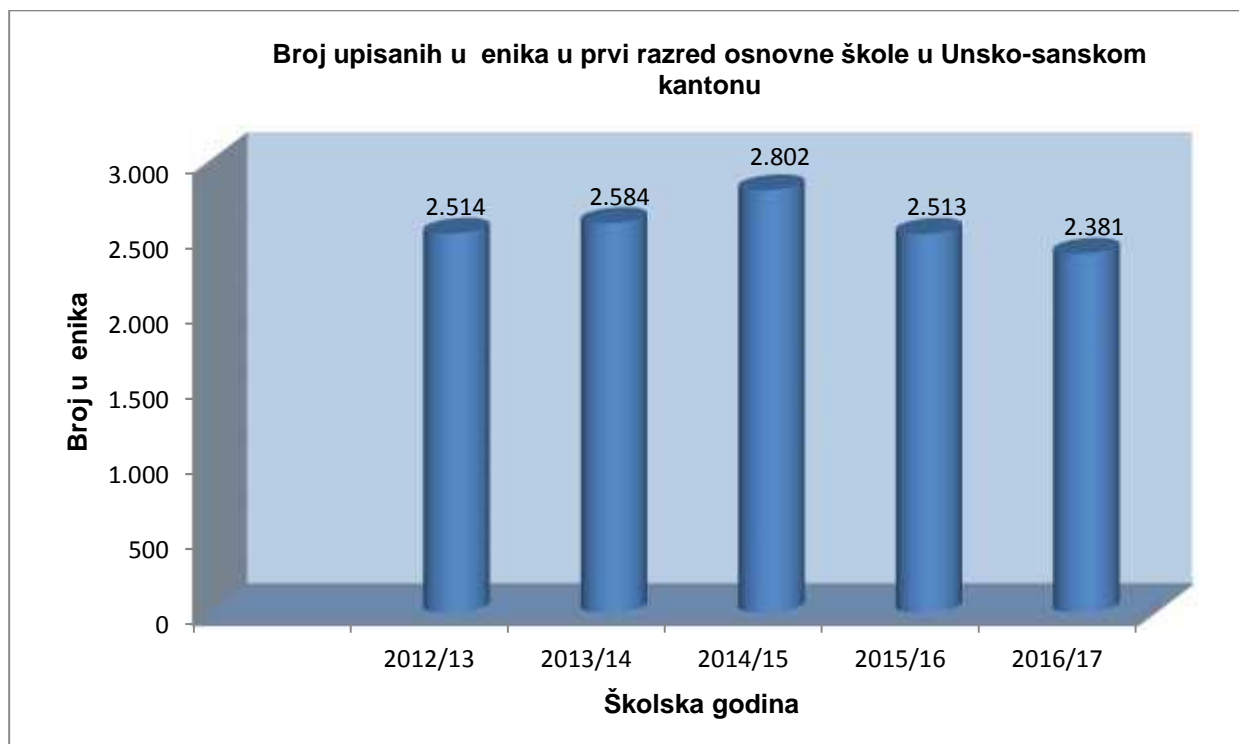
Za izradu Informacije korišteni su podaci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeni kodobojskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegova ko-neretvanskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo i Federalnog zavoda za statistiku, dok smo podatke za Zapadnohercegova ki kanton, Srednjobosanski kanton, Kanton 10 i Posavski kanton preuzeli iz sredstava javnog informisanja.

1. OSNOVNE ŠKOLE

1.1. Broj upisanih u enika u prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini, upisan je **2.381** u enik, što je manje za 132 u enika, odnosno 5,25% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatra li se petogodišnji period, u školskoj 2016/17. godini broj upisanih u enika u prvi razred osnovne škole je smanjen za 5,29% ili 133 u enika u odnosu na školsku 2012/13. godinu. U posmatranom periodu, broj upisanih u enika je fluktuirao sa trendom pada u posljednje dvije godine.

Prema podacima resornog kantonalnog ministarstva, od 2.381 u enika upisanog u prvi razred osnovnih škola, njih 300 je bilo obuhvaćeno predškolskim odgojem i obrazovanjem u godini prije polaska u osnovnu školu, što predstavlja obuhvat od 12,60%.

Ukupan broj u enika osnovnih škola u školskoj 2016/17. godini u Unsko-sanskom kantonu je **22.758**.

Posavski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini, upisano je **239** u enika, što je za 11 u enika ili 4,40% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

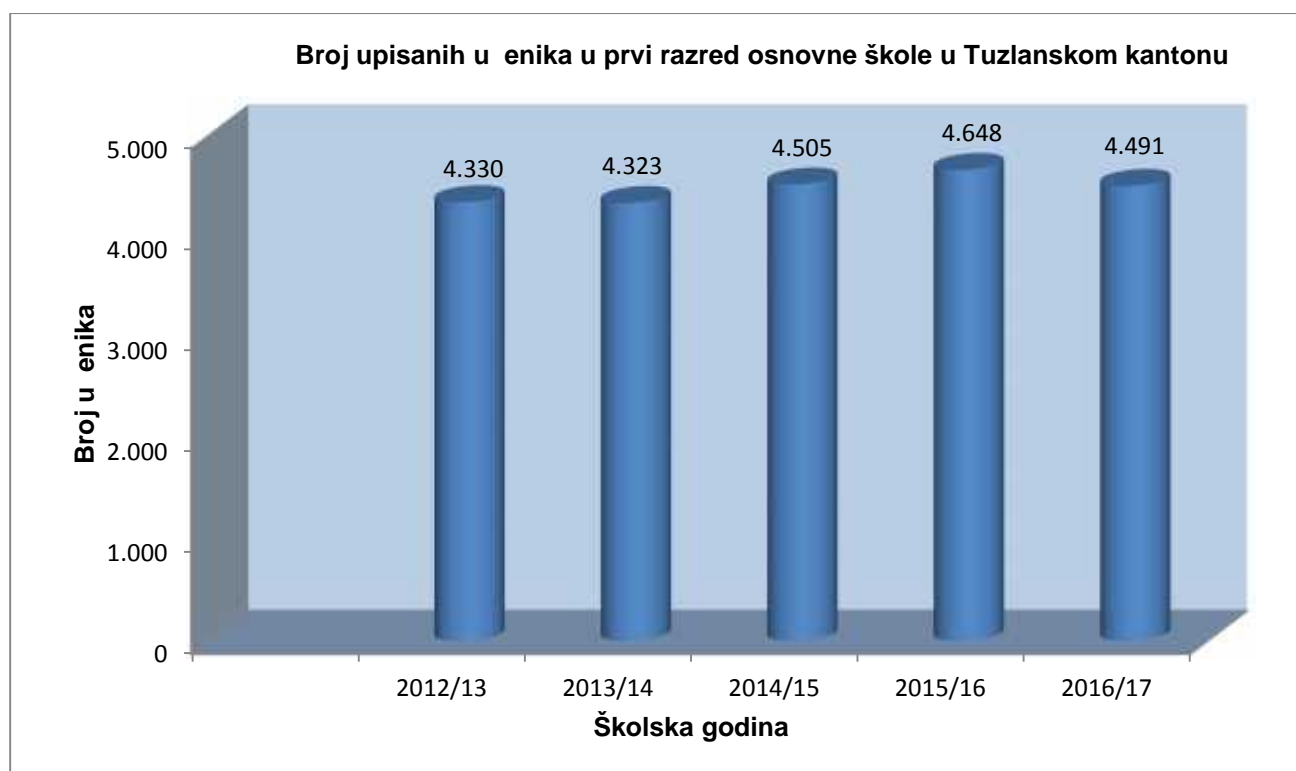

Posmatrano u petogodišnjem periodu, broj upisanih u enika bilježi kontinuiran trend pada. Poređenjem podataka o broju u enika upisanih u prvi razred osnovnih škola u tekućoj u odnosu na školsku 2012/13. godinu, ustanovljeno je da su ove školske godine upisana 73 u enika manje, što predstavlja smanjenje za 23,40%.

Ukupan broj u enika osnovnih škola u školskoj 2016/17. godini u Posavskom kantonu je **2.502**.

Tuzlanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini, upisan je **4.491** u enik, što je 157 u enika ili 3,38 % manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatramo li petogodišnji period, broj upisanih u enika u prvi razred osnovne škole u Tuzlanskom kantonu je fluktuirao sa blagom tendencijom rasta. Ukoliko uporedimo podatak o broju upisanih u enika u prvi razred osnovne škole u tekućoj u odnosu na školsku 2012/13. godinu, ove školske godine upisan je 161 u enik ili 3,72% više.

Vrijedno je spomenuti da je od 4.491 učenika upisanog u prvi razred osnovne škole, njih 4.174 bilo uključeno u predškolski odgoj i obrazovanje u godini pred polazak u školu, što predstavlja obuhvat od 92,94%. Od navedenog broja djece obuhvaćene predškolskim odgojem i obrazovanjem u godini pred polazak u školu, njih 3.640 je bilo uključeno u obavezni program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, dok je 534 djeteta bilo uključeno u redovne programe predškolskog odgoja i obrazovanja.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2016/17. godini u Tuzlanskom kantonu je **40.010**.

Zeni ko-dobojski kanton

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **3.478** učenika. U poređenju sa prošlom školskom godinom, u tekućoj je upisano 525 učenika manje, odnosno 13,12%.

Broj učenika je fluktuirao u posmatranom petogodišnjem periodu sa značajnim padom u aktuelnoj školskoj godini.

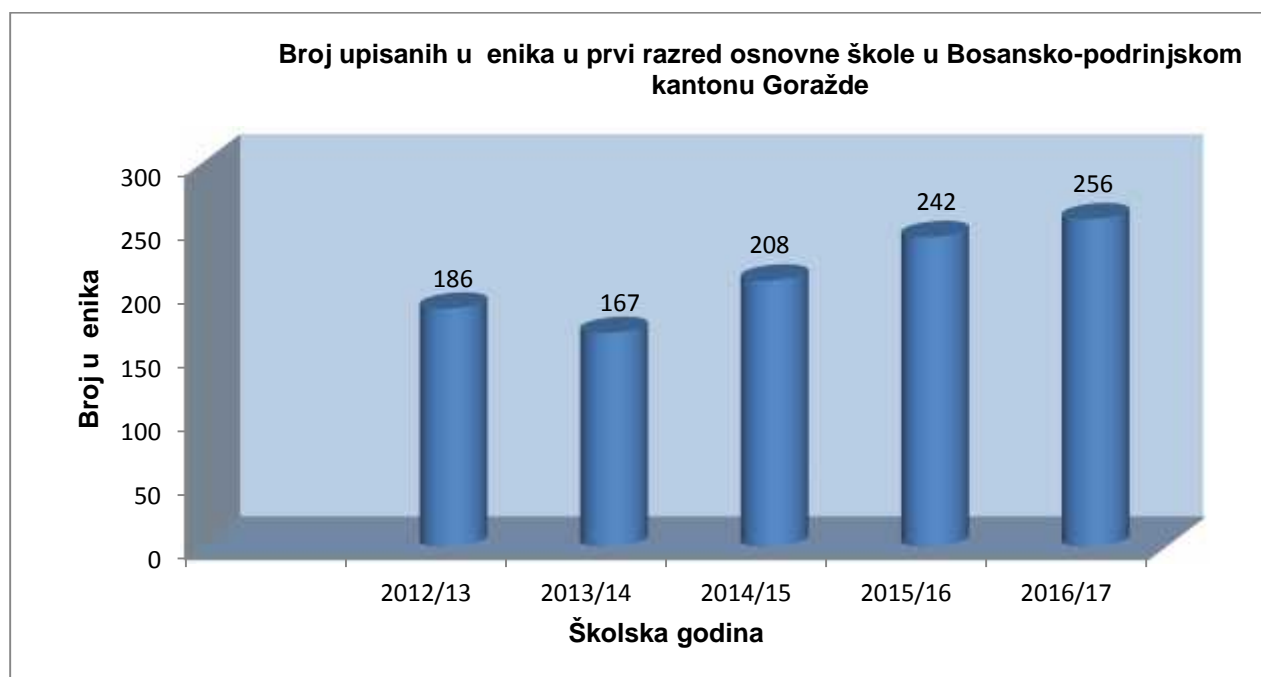
U posmatranom periodu, broj učenika ove školske godine se smanjio za 144 ili 3,98% u odnosu na školsku 2012/13. godinu. Potrebno je istaći i da su svi učenici koji su upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini bili obuhvaćeni

programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, bilo kroz cjelodnevni ili poludnevni program u predškolskim ustanovama, ili u okviru programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu koji traje minimalno 150 sati. Dakle, obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu u Zeni ko-dobojskom kantonu iznosi 100%.

Ukupan broj učenika osnovnih škola u školskoj 2016/17. godini u Zeni ko-dobojskom kantonu, bez podataka za općine Žepče i Usora, je **30.733**.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je 256 učenika, što je za 14 učenika više u odnosu na prethodnu školsku godinu i predstavlja povećanje za 5,79%.

Broj upisanih učenika u prvi razred osnovne škole u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u posmatranom petogodišnjem periodu bilježi kontinuiran rast, s izuzetkom 2013/14. školske godine.

U tekućoj školskoj godini broj učenika upisanih u prvi razred osnovne škole u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2012/13. godina) veći je za 70 učenika ili 37,63%.

Važno je spomenuti da su svi u enici upisani u prvi razred osnovne škole bili uključeni u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, bilo kroz cjelodnevni ili poludnevni program u predškolskim ustanovama, ili u okviru programa obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu koji traje 150-170 sati. Dakle, obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde iznosi 100%.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde u školskoj 2016/17. godini je **1.927**.

Srednjobosanski kanton

U prvi razred osnovne škole u školskoj 2016/17. godini, upisan je **2.381** učenik, što je za 108 učenika ili 4,34% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem grafičkog prikaza kretanja broja učenika prvih razreda osnovne škole u petogodišnjem periodu, može se uočiti blagi trend smanjenja broja učenika. Poređenjem broja učenika upisanih u prvi razred u tekućoj školskoj godini u odnosu na početak perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), vidi se da je broj učenika prvih razreda smanjen za 233 učenika ili 8,91%.

U Srednjobosanskom kantonu još uvijek nije donesen zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je usklađen s Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, zbog čega u ovom kantonu još uvijek nije zakonom propisana obaveza uključivanja djece u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu.

Ukupan broj učenika u osnovnim školama u Srednjobosanskom kantonu u školskoj 2016/17. godini je **21.577**.

Hercegova ko-neretvanski kanton

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **1.919** učenika, što predstavlja smanjenje za 65 učenika ili 3,28% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem kretanja broja učenika u petogodišnjem periodu, može se uočiti da je broj učenika prvog razreda blago fluktuirao, a u petogodišnjem periodu zabilježeno je smanjenje za 30 učenika ili 1,54%.

U Hercegova ko-neretvanskom kantonu još uvijek nije donesen zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je usklađen s Okvirnim zakonom o

predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, te zakonom nije propisana obaveza ukljuivanja djece u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu. Ipak, 310 djece u godini pred polazak u osnovnu školu bilo je obuhvaeno institucionalnim oblicima predškolskog odgoja i obrazovanja, što predstavlja obuhvat od 16,15%.

Ukupan broj uenika u osnovnim školama u školskoj 2016/17. godini u Hercegovina ko-neretvanskom kantonu je **17.853**.

Zapadnohercegova ki kanton

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je 880 uenika, što predstavlja poveanje za 43 uenika ili 5,14% u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih u enika u prvi razred osnovne škole u petogodišnjem periodu, uo it emo da je u Zapadnohercegova kom kantonu broj upisanih u enika fluktuirao. Ipak, može se uo iti da se u posmatranom petogodišnjem periodu broj u enika smanjio za 29, što, izraženo u procentima, iznosi 3,19%.

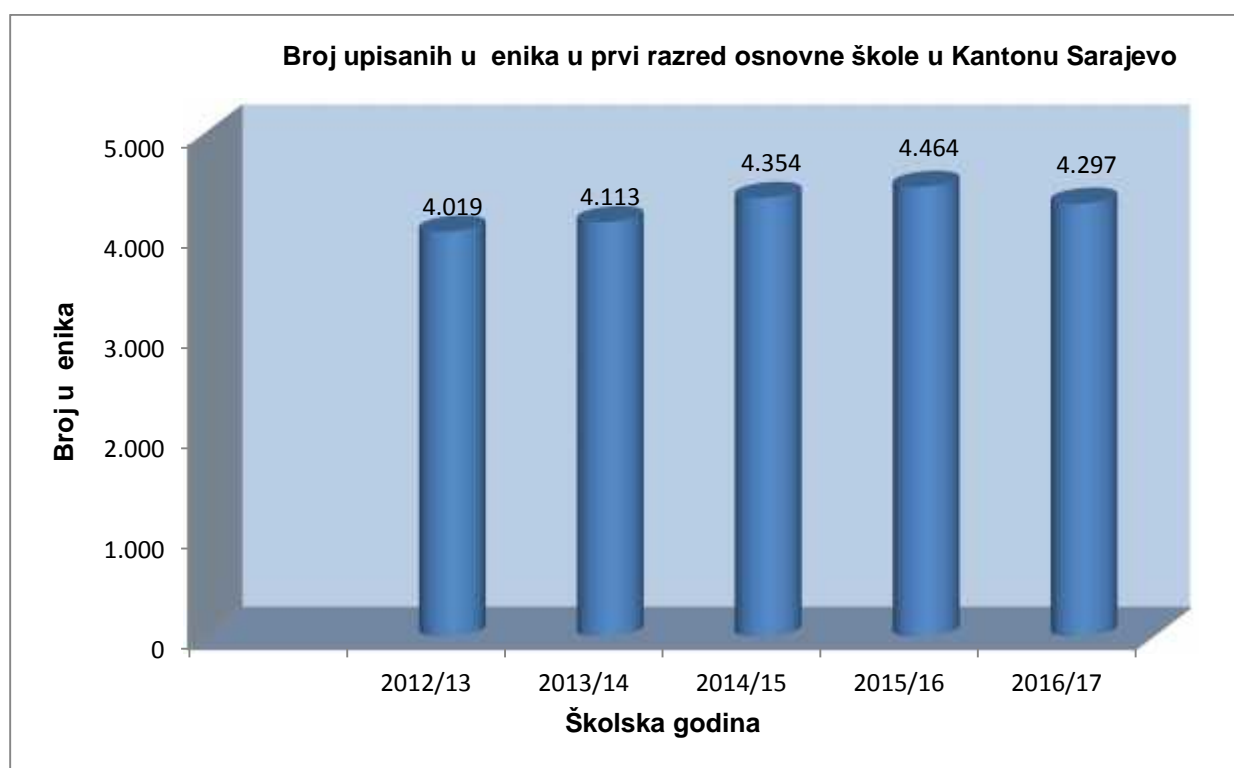
U Zapadnohercegova kom kantonu još uvijek nije donesen zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je uskla en s Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, zbog ega u ovom kantonu još uvijek nije

zakonom propisana obaveza ukljuivanja djece u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu.

Ukupan broj uenika u osnovnim školama u školskoj 2016/17. godini u Zapadnohercegova kom kantonu je **8.219**.

Kanton Sarajevo

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **4.297** uenika, što je 167 uenika ili 3,74% manje u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Kao što se može vidjeti iz grafikona, broj uenika upisanih u prvi razred osnovne škole u proteklih pet godina bilježi pad u aktuelnoj školskoj godini, što predstavlja trend pada nakon prethodnog višegodišnjeg trenda rasta. Poreenjem broja upisanih uenika u ovoj školskoj godini u odnosu na školsku 2012/13. godinu, može se zaključiti da se broj uenika prvih razreda u posmatranom petogodišnjem periodu povećao za 278 ili 6,92%.

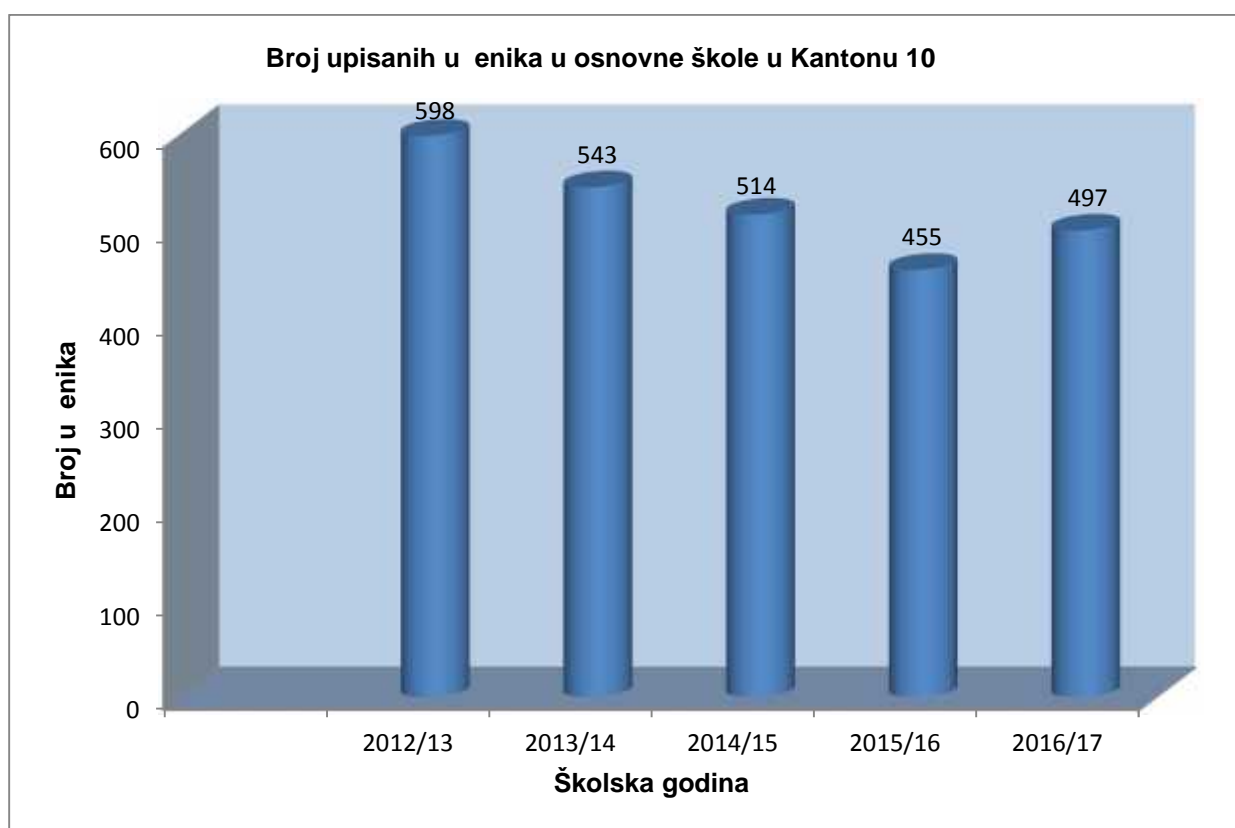
Od 4.297 uenika, koji su upisani u prvi razred osnovne škole u tekućoj školskoj godini, njih 2.695 ili 62,72% bilo je uključeno u obavezni program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u školu. Obavezno pohaivanje ovog programa realizira se tokom cijele školske godine (septembar - juni), planiran je

jedan dan u sedmici u trajanju od dva sata (120 minuta), ukupno 150 sati u toku školske godine.

Ukupan broj u enika u osnovnim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2016/17. godini je **36.404**.

Kanton 10

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred osnovne škole upisano je **497** u enika, što su 42 u enika ili 9,23% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Iz grafikona je vidljivo da broj u enika upisanih u prvi razred osnovne škole u proteklih pet godina bilježi rast u aktuelnoj školskoj godini, što predstavlja trend rasta nakog prethodnog višegodišnjeg trenda pada.

Ukoliko uporedimo podatak o broju u enika prvog razreda u teku oj školskoj godini sa podatkom iz školske 2012/13. godine, može se zaključiti da se broj u enika u petogodišnjem periodu smanjio za 101 u enika ili 16,89%.

U ovom kantonu realizira se obavezan program predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, a obuhvat djece ovim programom je skoro potpun.

Ukupan broj u enika u osnovnim školama u Kantonu 10 u školskoj 2016/17. godini je **5.005**.

1.2. Zbirni podaci o broju u enika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2016/17. godini i kretanje broja u enika osnovnih škola u petogodišnjem periodu

Tabela 1: Broj učenika u osnovnim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2016/17. godini

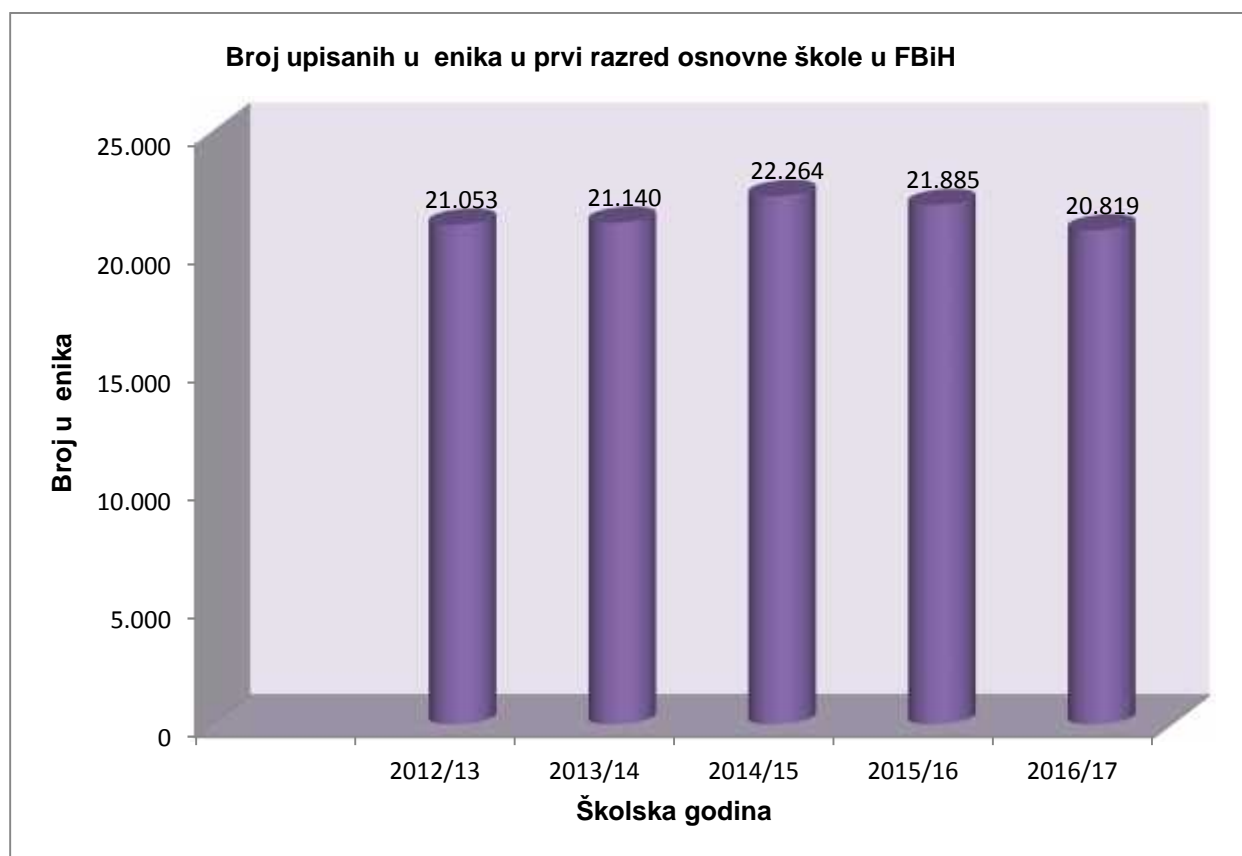
Redni broj	Kanton	Broj u enika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	2.381	22.758
2.	Posavski	239	2.502
3.	Tuzlanski	4.491	40.010
4.	Zeni ko-dobojski	3.478	30.733
5.	Bosansko-podrinjski	256	1.927
6.	Srednjobosanski	2.381	21.577
7.	Hercegova ko-neretvanski	1.919	17.853
8.	Zapadnohercegova ki	880	8.219
9.	Kanton Sarajevo	4.297	36.404
10.	Kanton 10	497	5.005
Federacija BiH		20.819	186.988

Izvor: Podaci u tabeli 1. prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja

Tabela 2: Pregled kretanja broja učenika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2016/17. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)·100%
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17		
		a	b	c	d	e	f	g
1.	Unsko-sanski	2.514	2.584	2.802	2.513	2.381	-133	-5.29%
2.	Posavski	312	301	265	250	239	-73	-23.40%
3.	Tuzlanski	4.330	4.323	4.505	4.648	4.491	161	3.72%
4.	Zeni ko-dobojski	3.622	3.729	4.041	4.003	3.478	-144	-3.98%
5.	Bosansko-podrinjski	186	167	208	242	256	70	37.63%
6.	Srednjobosanski	2.614	2.601	2.580	2.489	2.381	-233	-8.91%
7.	Hercegova ko- neretvanski	1.949	1.913	2.039	1.984	1.919	-30	-1.54%
8.	Zapadnohercegova ki	909	866	956	837	880	-29	-3.19%
9.	Kanton Sarajevo	4.019	4.113	4.354	4.464	4.297	278	6.92%
10.	Kanton 10	598	543	514	455	497	-101	-16.89%
Federacija BiH		21.053	21.140	22.264	21.885	20.819	-234	-1.11%

Izvor: Podaci u tabeli 2. za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15. i 2015/16. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 171/2012, 185/2013, 201/2014, 217/2015. i 235/2016. Podaci koji se odnose na školsku 2016/17. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

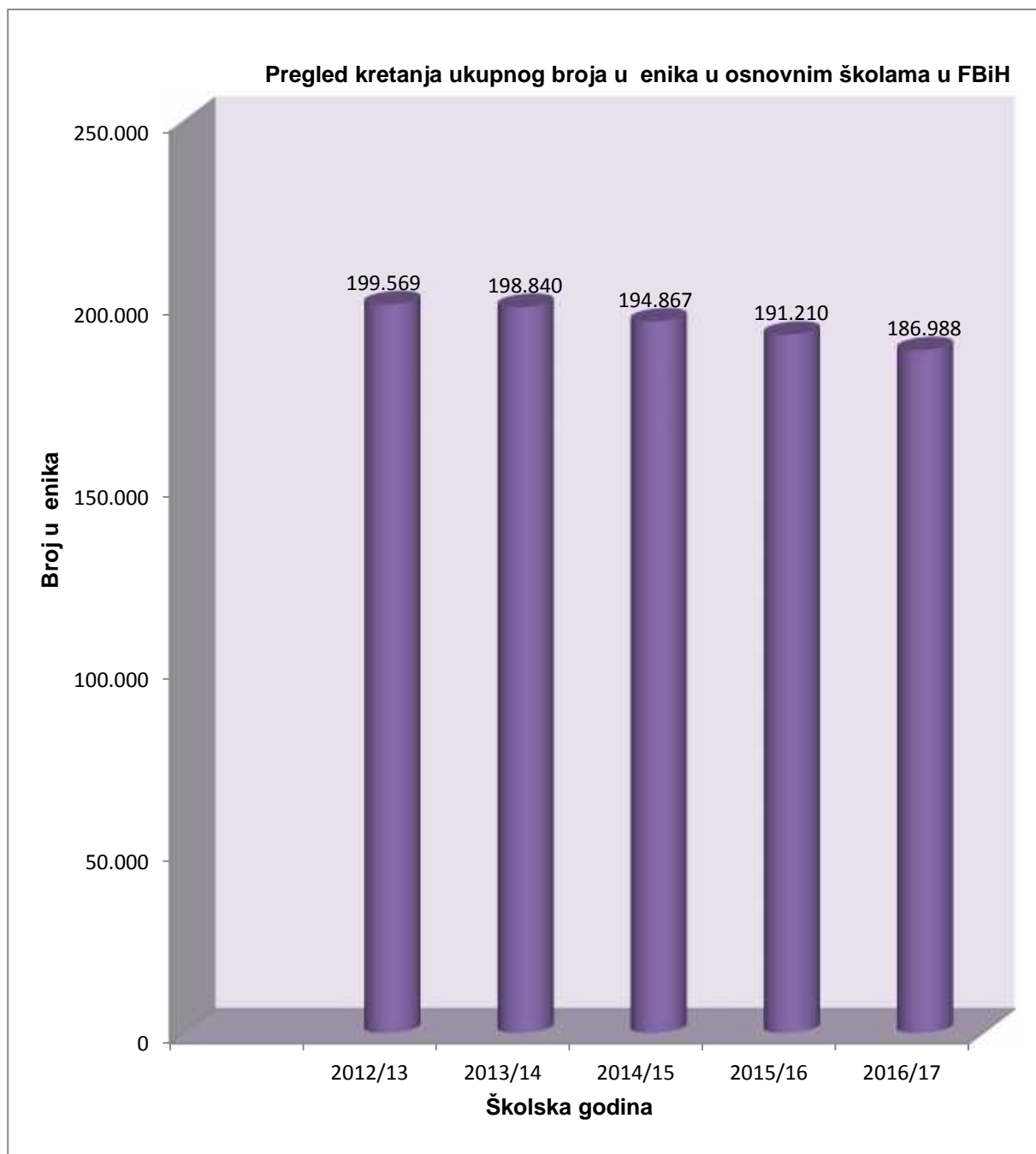
Analiza kretanja broja u enika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2012/13. godine do školske 2016/17. godine ukazuje na fluktuaciju broja upisanih u enika u prvi razred osnovne škole. Broj u enika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u petogodišnjem periodu smanjio za 234 u enika ili 1,11%.

Ukoliko analiziramo podatke iz tabele 2, evidentno je da je u posljednjih pet školskih godina došlo do smanjenja broja upisanih u enika u sedam kantona, a u tri kantona zabilježeno je povećanje broja u enika. Ukoliko posmatramo procentualne pokazatelje o povećanju i smanjenju broja u enika upisanih u prvi razred osnovne škole, uočimo da je najviše povećanje broja u enika zabilježeno u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (37,63%), a rast se bilježi i u Kantonu Sarajevo (6,92%) te Tuzlanskom kantonu (3,72%), dok je najviše smanjenje broja upisanih u enika zabilježeno u Posavskom kantonu (-23,40%) i Kantonu 10 (-16,89%).

Tabela 3: Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2016/17. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)-100%
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17		
		a	b	c	d	e		
1.	Unsko-sanski	25.634	25.758	24.602	23.618	22.758	-2.876	-11,22%
2.	Posavski	3.185	3.061	2.790	2.621	2.502	-683	-21,44%
3.	Tuzlanski	40.082	40.028	39.838	39.416	40.010	-72	-0,18%
4.	Zeni ko-dobojski	35.348	35.228	34.602	34.089	30.733	-4.615	-13,06%
5.	Bosansko-podrinjski	2.062	2.061	1.950	1.908	1.927	-135	-6,55%
6.	Srednjobosanski	24.562	23.671	22.957	22.020	21.577	-2.985	-12,15%
7.	Hercegova ko- neretvanski	18.937	18.283	18.213	17.785	17.853	-1.084	-5,72%
8.	Zapadnohercegova ki	9.079	8.754	8.537	8.401	8.219	-860	-9,47%
9.	Kanton Sarajevo	34.957	36.483	36.143	35.717	36.404	1.447	4,14%
10.	Kanton 10	5.723	5.513	5.235	5.141	5.005	-718	-12,55%
Federacija BiH		199.569	198.840	194.867	191.210	186.988	-12.581	-6,30%

Izvor: Podaci u tabeli 3. za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15. i 2015/16. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku br. 171/2012, 185/2013, 201/2014, 217/2015. i 235/2016. Podaci koji se odnose na školsku 2016/17. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju Bosne i Hercegovine

Analiza kretanja ukupnog broja u enika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period od školske 2012/13. do školske 2016/17. godine ukazuje na kontinuirano smanjenje broja u enika osnovnih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj u enika osnovnih škola se u petogodišnjem periodu smanjio za **12.581** u enika ili **6,30%**.

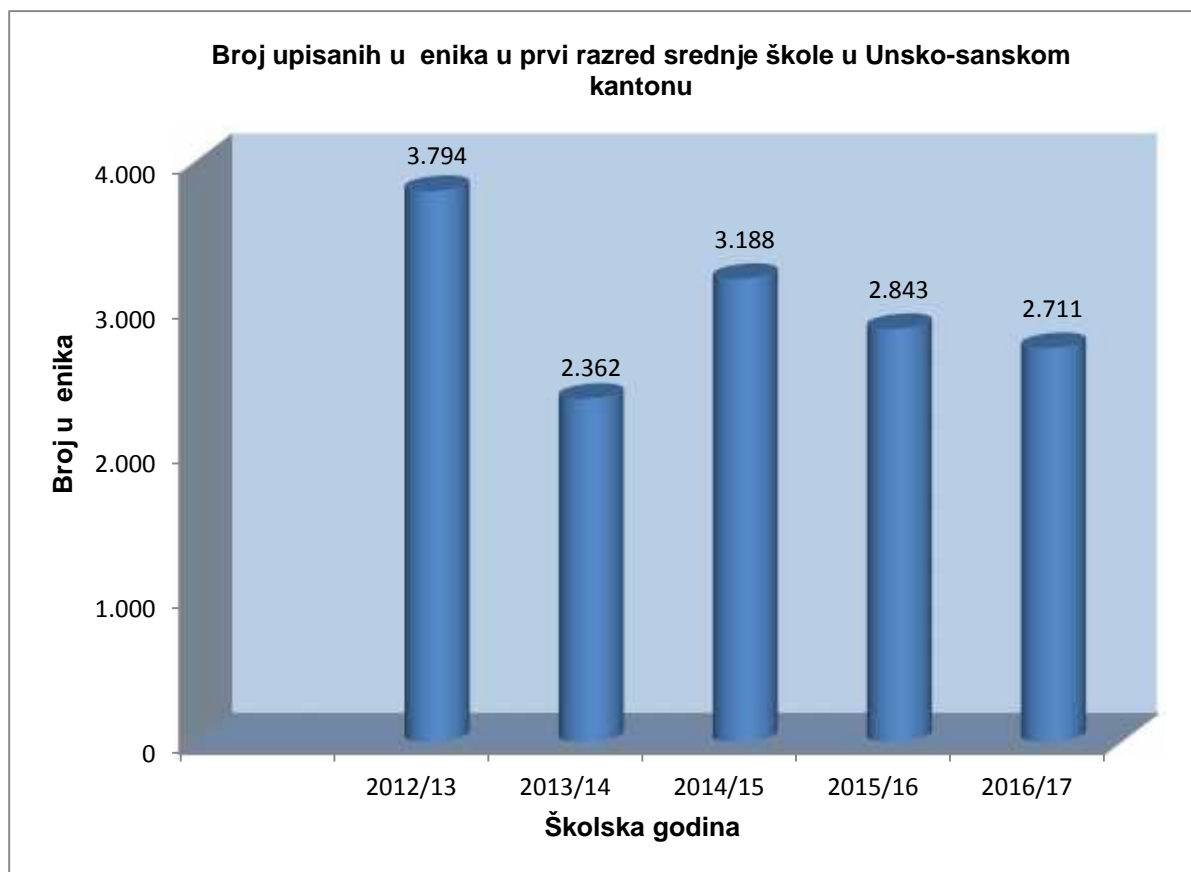
Smanjenje broja u enika osnovnih škola evidentno je u devet kantona u Federaciji BiH, a jedino Kanton Sarajevo bilježi pozitivan trend i povećanje broja u enika od 4,14% u petogodišnjem periodu. Smanjenja ukupnog broja u enika osnovnih škola je najizraženije u Posavskom (-21,44%), Zeničko-dobojskom kantonu (-13,06%) i Kantonu 10 (-12,55%).

2. SREDNJE ŠKOLE

2.1. Broj upisanih u enika u prvi razred srednje škole u školskoj 2016/17. godini u Federaciji BiH po kantonima

Unsko-sanski kanton

Planom upisa u enika u prvi razred srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Unsko-sanskom kantonu bilo je predviđeno 3.580 mjesta za upis u javne srednjoškolske ustanove, a upisano je **2.711** u enika, što je 869 u enika ili 24,27% manje od planiranog broja. U odnosu na prošlu školsku godinu, upisana su 132 u enika manje, odnosno 4,64%.

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih u enika u petogodišnjem periodu, evidentno je da je broj upisanih u enika značajno fluktuirao. Najveći broj upisanih u enika bio je u školskoj 2012/13. godini, kada su upisana 3.794 u enika. S druge strane, najmanji broj upisanih u enika (2.362) zabilježen u školskoj 2013/14. godini,

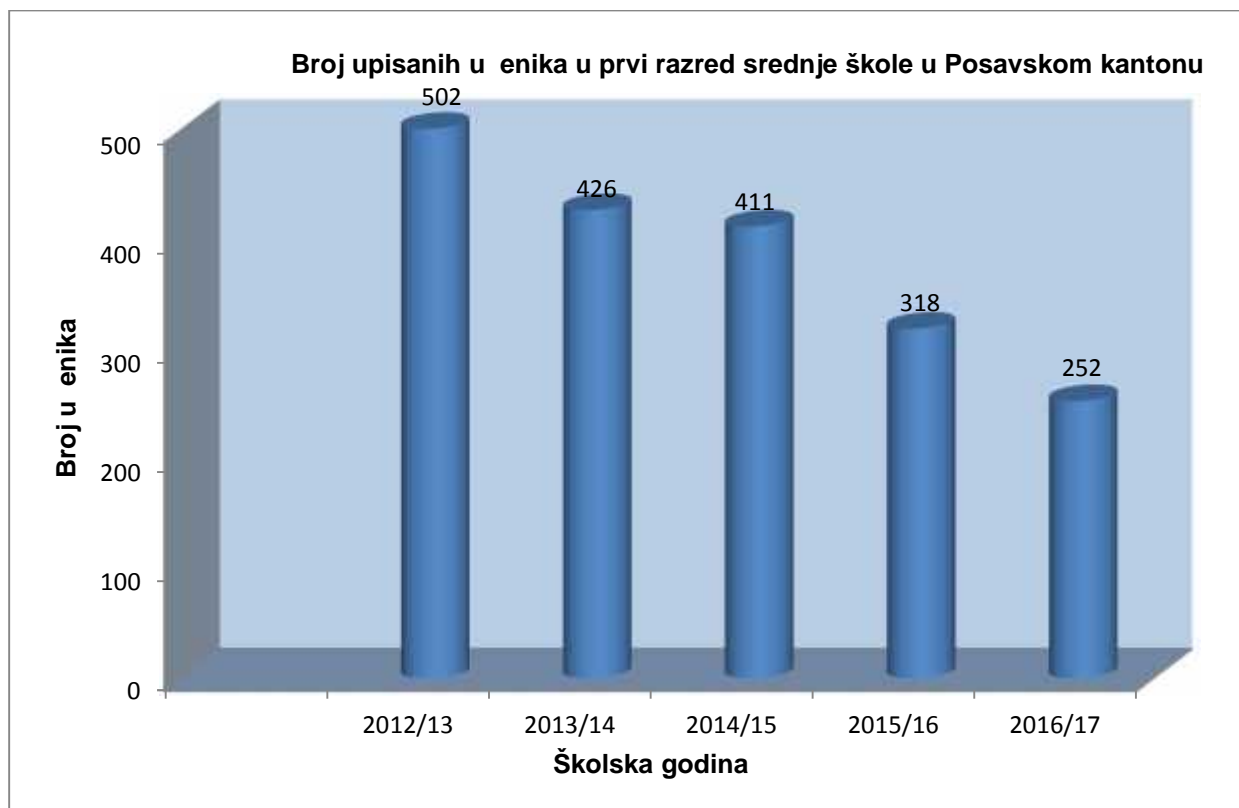
kada je u prvi razred srednje škole bila upisana prva generacija u enika koji su poha ali osnovnu školu po devetogodišnjem programu, a to je bila generacija sa znatno manjim brojem u enika.

Upore uju i broj upisanih u enika u ovoj školskoj godini u odnosu na po etnu godinu posmatranja (školska 2012/13. godina), može se konstatirati da je, ipak, prisutno zna ajno smanjenje broja upisanih u enika, tj. broj u enika je smanjen za 1.083, što u procentima iznosi 28,55%.

Ukupan broj u enika koji se obrazuju u srednjim školama u Unsko-sanskom kantonu u školskoj 2016/17. godini je **9.745**.

Posavski kanton

Planom upisa u enika u prvi razred srednjih škola u školskoj 2016/17. godini bilo je predvi eno 420 mjesta, a upisana su **252** u enika, što je 168 u enika ili 40% manje od planiranog broja mjesta. U odnosu na prethodnu školsku godinu, u teku oj školskoj godini upisano je 66 u enika manje, odnosno 20,75%.

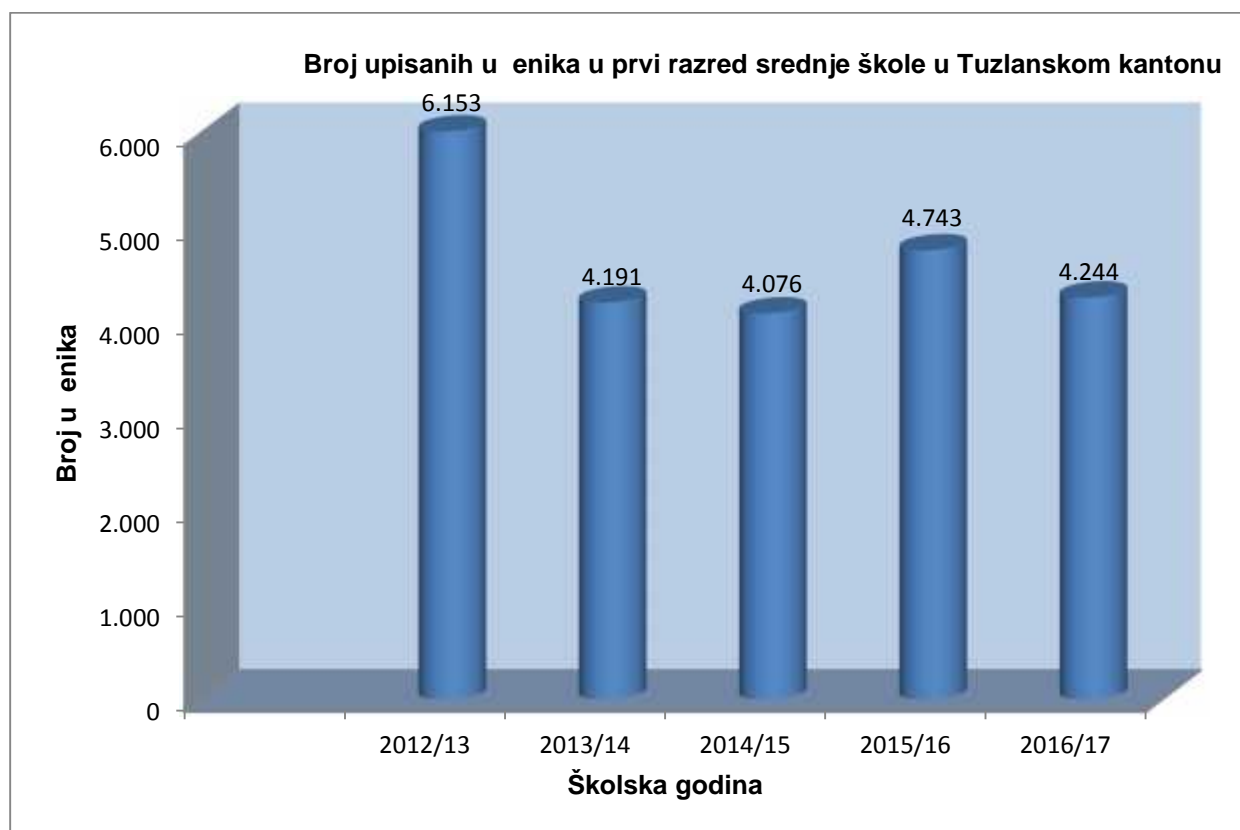

Posmatrano u petogodišnjem periodu, broj u enika upisanih u prvi razred srednje škole bilježi trend konzistentnog pada, a što je naglašeno u posljednje dvije godine. Pore enjem broja upisanih u enika u ovoj školskoj godini u odnosu na po etnu godinu posmatranja (školska 2012/13. godina), evidentno je da se broj u enika smanjio za 250 ili 49,80%.

Ukupan broj u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Posavskom kantonu je **1.220**.

Tuzlanski kanton

Planom upisa u prvi razred srednjih škola Tuzlanskog kantona za školsku 2016/17. godinu bilo je predvi eno 6.217 mjesta za upis, a upisana su **4.244** u enika, što je za 1.973 ili 31,74% u enika manje od planiranog broja. U odnosu na prethodnu školsku godinu, kada su u prvi razred bila upisana 4.743 u enika, ove školske godine upisano je 499 u enika manje, što predstavlja smanjenje za 10,52%.

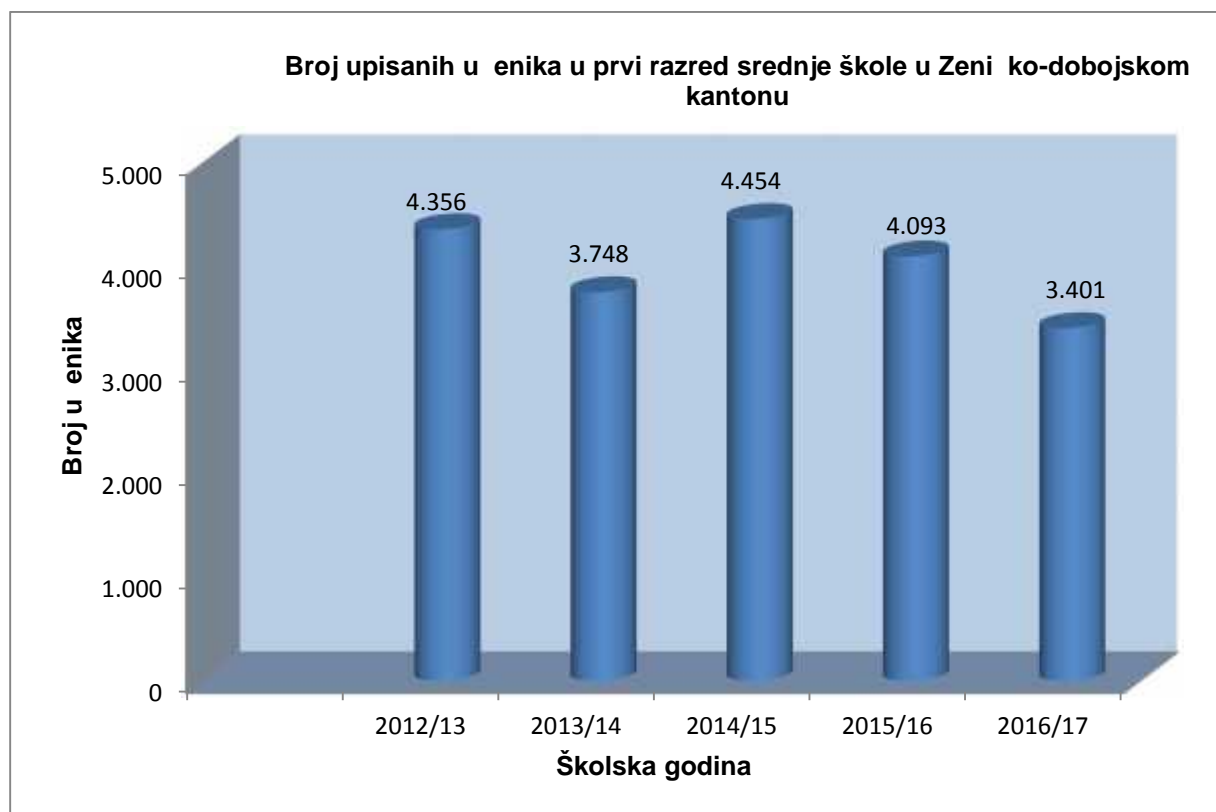
Posmatraju i petogodišnji period, broj upisanih u enika u prvi razred srednjih škola u Tuzlanskom kantonu je fluktuirao. Upore uju i podatak o broju upisanih u enika u

teku oj školskoj godini sa podatkom od po etka perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), uo it emo da se broj upisanih u enika smanjio za ak 1.909 u enika ili 31,03%, a uzrok ovako zna ajne razlike je, prije svega, injenica da je u Tuzlanskom kantonu u školskoj 2012/13. godini u srednje škole upisan enormno veliki broj u enika.

Ukupan broj u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Tuzlanskom kantonu je **15.140**.

Zeni ko-dobojski kanton

Planom upisa u enika u prvi razred srednjih škola Zeni ko-dobojskog kantona u školskoj 2016/17. godini bilo je predvi eno 5.106 mjesta za upis, dok je upisan **3.401** u enik. To zna i da je upisano 1.705 u enika ili 33,39% manje od planiranog broja. Upore uju i broj upisanih u enika u prvi razred srednjih škola u ovoj školskoj godini s onim iz prethodne godine, može se vidjeti da je došlo do smanjenja broja upisanih u enika za 692 ili 16,91%.

Što se ti e petogodišnjeg perioda, broj upisanih u enika u prvi razred srednje škole fluktuirao je i u Zeni ko-dobojskom kantonu sa nešto zna ajnijim padom u aktuelnoj

školskoj godini. Upore uju i podatak o broju upisanih u enika u teku oj školskoj godini sa podatkom od prethodnog perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), uo it emo da se broj upisanih u enika smanjio za ak 955 u enika ili 21,92%.

Ukupan broj u enika koji se obrazuju u srednjim školama u školskoj 2015/16. godini u Zeni ko-dobojskom kantonu je **13.029**.

Bosansko-podrinjski kanton Goražde

U prvi razred srednje škole u školskoj 2016/17. godini upisana su **283** u enika, što prema informacijama resornog kantonalnog ministarstva prili no odgovara broju u enika koji su prethodne školske godine završili IX razred osnovne škole na prostoru Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (u potpunosti odgovara planu upisa za ovu školsku godinu).

U odnosu na školsku 2015/16. godinu, kada je bilo upisano 298 u enika, u teku oj školskoj godini upisano je 15 u enika manje ili 5,03%.

Posmatrano u petogodišnjem periodu, broj u enika upisanih u prvi razred srednje škole je fluktuirao sa tendencijom blagog pada. To je posebno naglašeno u školskoj 2013/14. godini, u kojoj je upisan najmanji broj u enika u petogodišnjem periodu, a

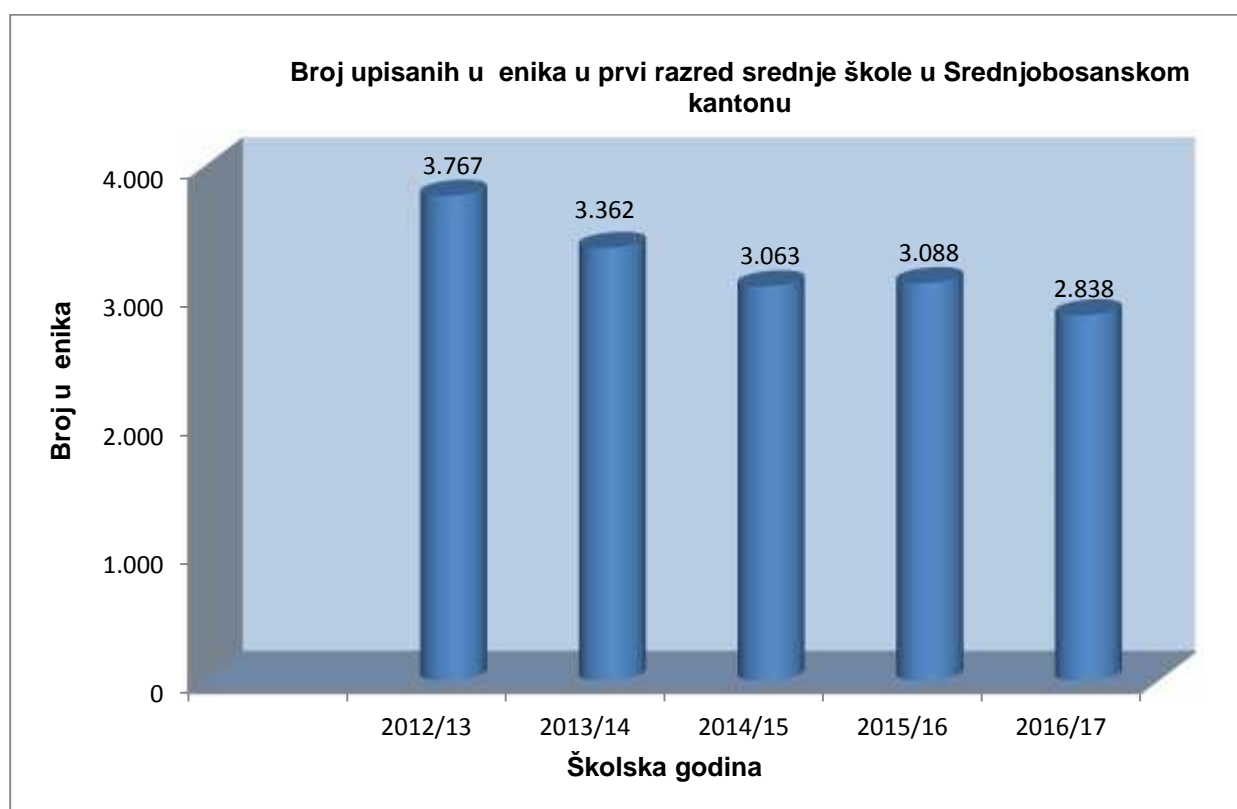
razlog je da je tada upisana prva generacija u enika koji su poha ali osnovnu školu po devetogodišnjem programu. Pore enjem podataka o upisu u enika iz teku e školske godine sa podacima zabilježenim na po etku perioda posmatranja (školska 2012/13. godina), broj u enika koji su ove školske godine upisani u prvi razred srednje škole manji je za 95 u enika ili 25,13%.

Ukupan broj u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je **946**.

Srednjobosanski kanton

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred srednjih škola upisano je **2.838** u enika, a Planom upisa bilo je predvi eno 3.568 mjesta za upis, što zna i da je upisano 730 u enika ili 20,46% manje nego što je bilo planirano.

U pore enju sa prethodnom školskom godinom, u teku oj školskoj godini upisano je 250 u enika manje ili 8,10%.

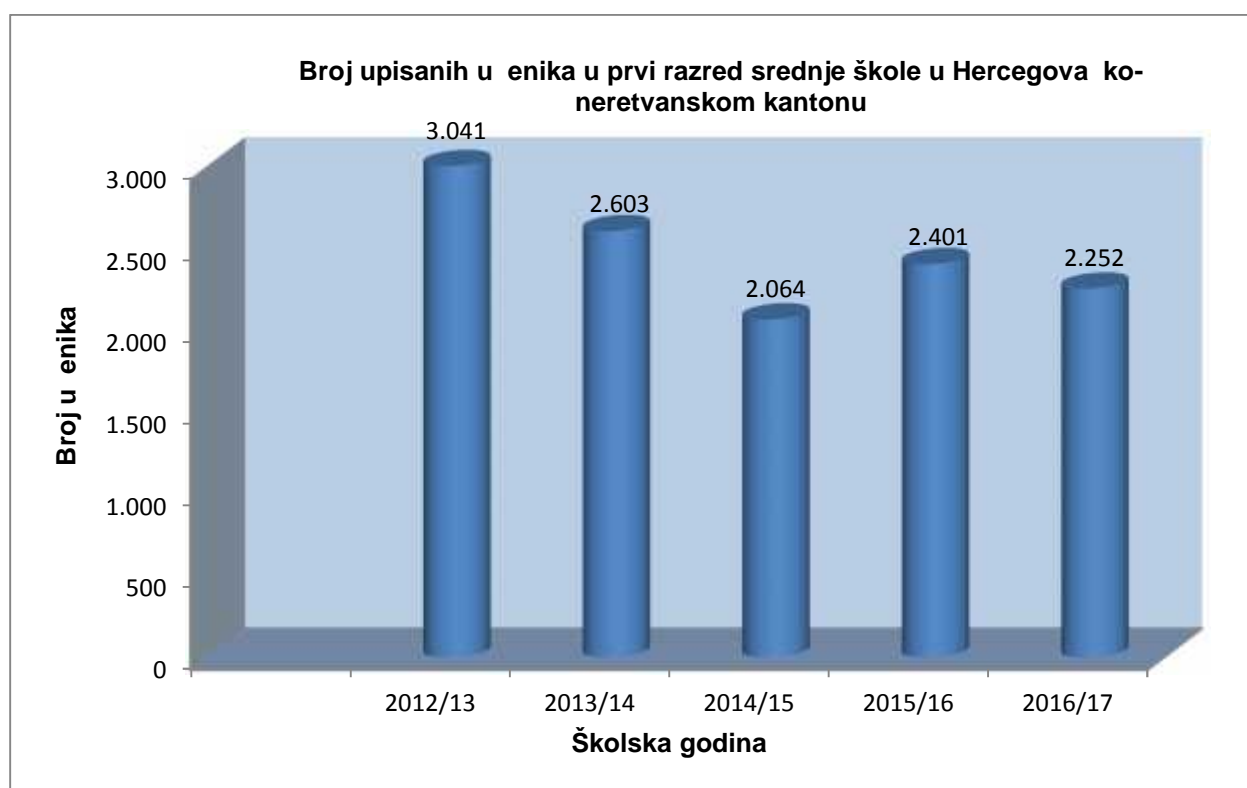

Ukoliko posmatramo kretanje broja upisanih u enika u prvi razred srednje škole u petogodišnjem periodu, uo lživ je kontinuirani trend pada sa blagim izuzetkom u školskoj 2015/16. godini. Upore uju i podatak o broju u enika upisanih u prvi razred

srednje škole u ovoj školskoj godini u odnosu na po etak perioda posmatranja, može se izra unati da je došlo do smanjenja broja u enika za 929, što u procentima iznosi 24,66%. Ukupan broj u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Srednjobosanskom kantonu je **11.870**.

Hercegova ko-neretvanski kanton

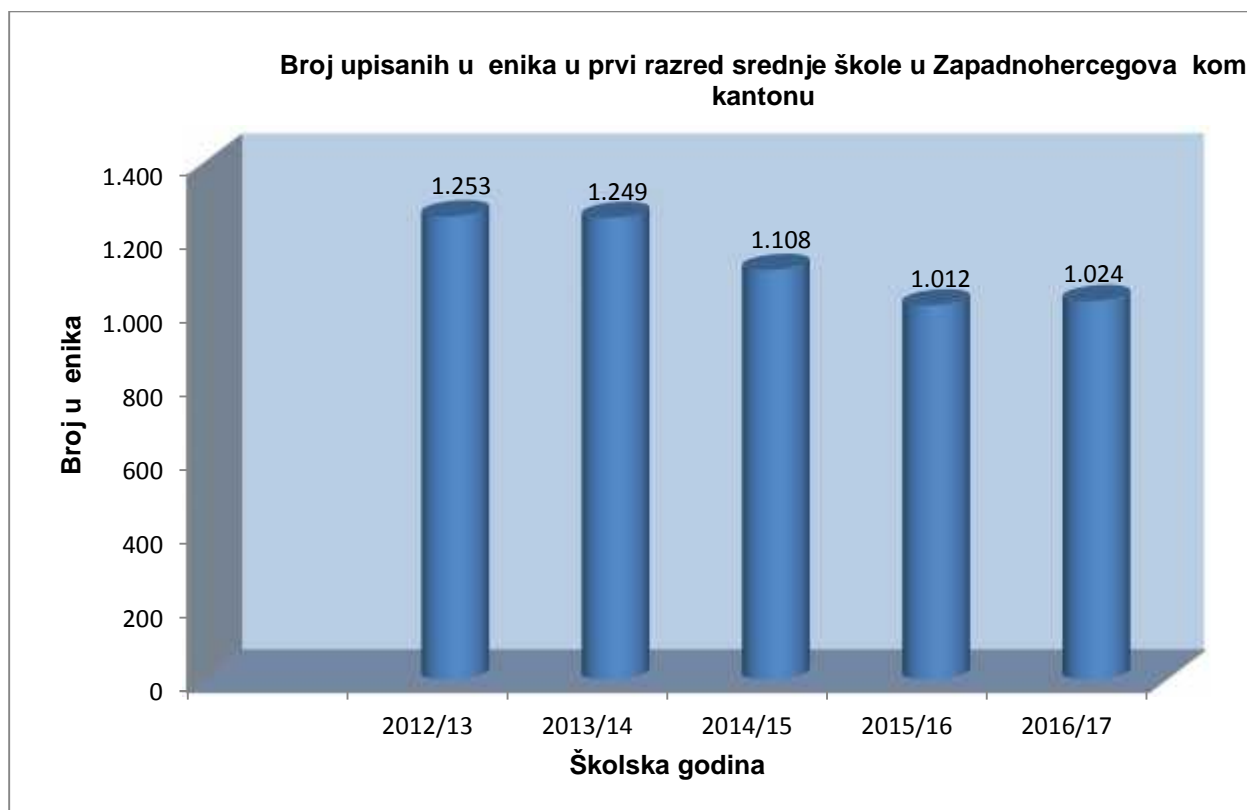
U prvi razred srednjih škola školske 2016/17. godine upisana su **2.252** u enika, što je u odnosu na prethodnu školsku godinu 149 u enika manje, odnosno 6,21%.

U posmatranom periodu, broj upisanih u enika u prvi razred srednje škole u Hercegova ko-neretvanskom kantonu je fluktuirao. U teku oj školskoj godini broj upisanih je manji za 789 ili 25,95% u enika u odnosu na školsku 2012/13. godinu, koja predstavlja po etak perioda posmatranja. Ukupan broj u enika srednjih škola u školskoj 2016/17. godini u Hercegova ko-neretvanskom kantonu je **8.407**.

Zapadnohercegova ki kanton

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred srednje škole upisana su 1.024 u enika, što je 12 u enika ili 1,19% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

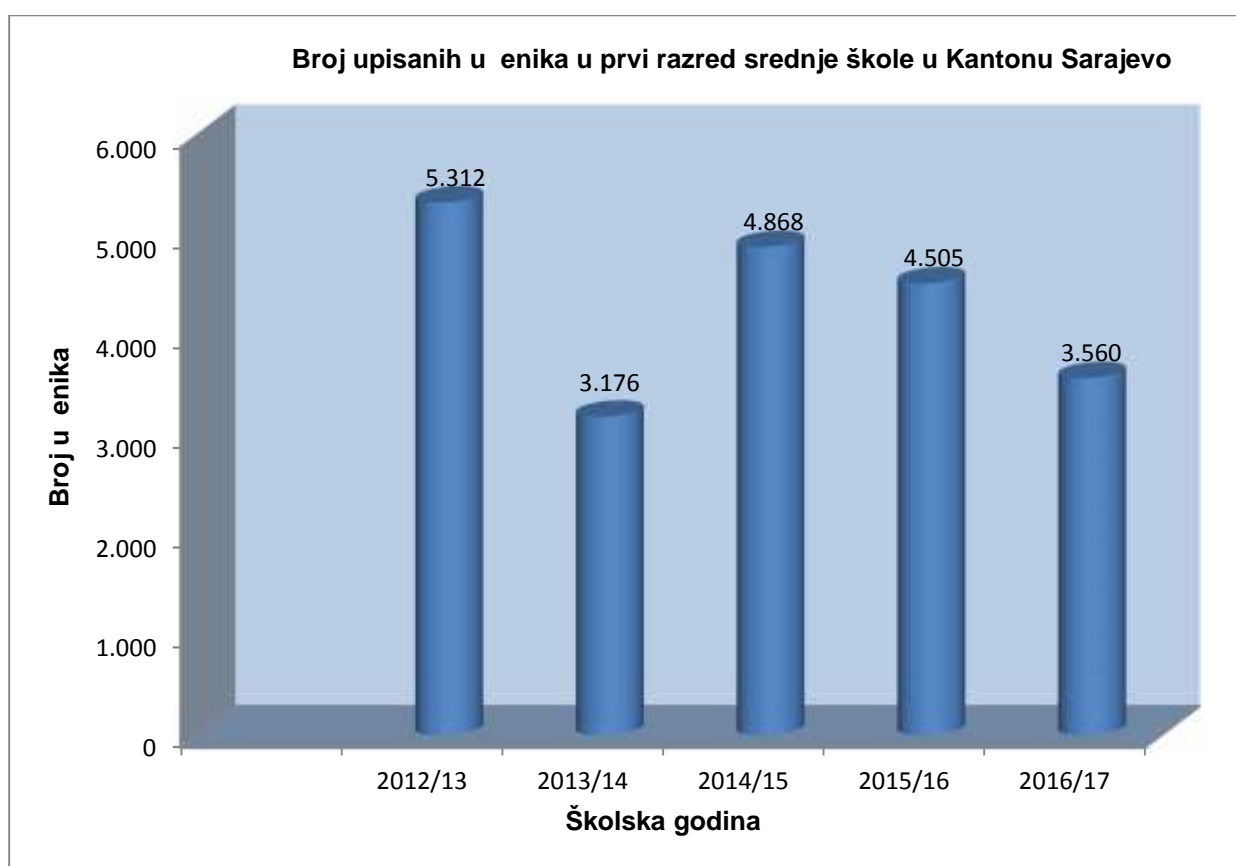

Posmatranjem grafi kog prikaza kretanja broja u enika upisanih u prvi razred srednje škole, može se konstatirati da je u aktuelnoj školskoj godini zabilježen blagi rast nakon višegodišnjeg kontinuiranog smanjenja broja u enika upisanih u srednje škole u ovom kantonu. U teku oj školskoj godini u srednje škole u Zapadnohercegova kom kantonu upisano je 229 u enika manje, odnosno 18,28% u odnosu na školsku 2012/13. godinu.

Ukupan broj u enika u srednjim školama u Zapadnohercegova kom kantonu u školskoj 2016/17. godini je **4.081**.

Kanton Sarajevo

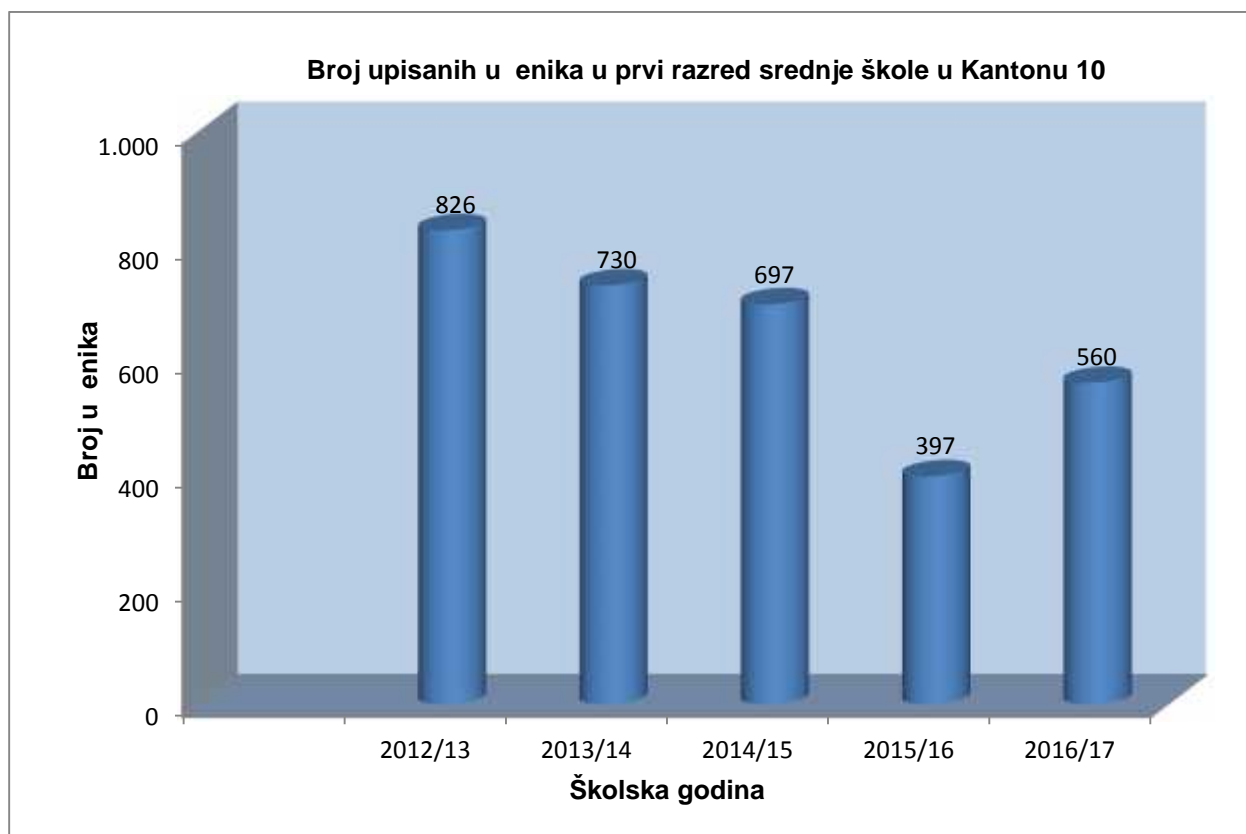
Planom upisa u enika u prvi razred srednjih škola za školsku 2016/17. godinu bilo je predviđeno 3.840 mjesta za upis, a upisano je ukupno **3.560** u enika, što je za 280 u enika ili 7,29 % manje od planiranog broja. U poređivanjem podataka o broju u enika upisanih u prvi razred srednje škole u tekućoj školskoj godini sa podatkom iz prošle godine, moguće je ustanoviti da su ove školske godine upisana ukupno 945 u enika ili 20,98% manje.

Broj upisanih u enika u prvi razred srednjih škola u Kantonu Sarajevo je fluktuirao u petogodišnjem periodu, a najznajniji pad je zabilježen školske 2013/14. godine kada je upisana prva generacija u enika koji su pohađali devetogodišnju osnovnu školu. U poređivanju i podatak o ovogodišnjem upisu sa podatkom od početka posmatranog perioda (školska 2012/13. godina), može se reći da se broj upisanih u enika u prvi razred srednje škole smanjio za 1.752 ili 32,98%. Ukupan broj u enika koji se obrazuju u srednjim školama u Kantonu Sarajevo u školskoj 2016/17. godini je **16.048**.

Kanton 10

U školskoj 2016/17. godini, u prvi razred srednje škole upisano je 560 u enika, što je 163 u enika ili 41,06% više u odnosu na prethodnu školsku godinu.

Posmatranjem grafi kog prikaza kretanja broja u enika upisanih u prvi razred srednje škole, može se konstatirati značajan rast u aktuelnoj školskoj godini nakon višegodišnjeg trenda pada. U odnosu na 2012/13. školsku godinu, manje je 266 u enika ili 32,20%.

Ukupan broj u enika u srednjim školama u Kantonu 10 u školskoj 2016/17. godini je **2.064.**

2.2. **Zbirni podaci o broju učenika srednjih škola u školskoj 2015/16. godini u Federaciji BiH i kretanje broja učenika srednjih škola u petogodišnjem periodu**

Tabela 4: Broj učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2016/17. godini

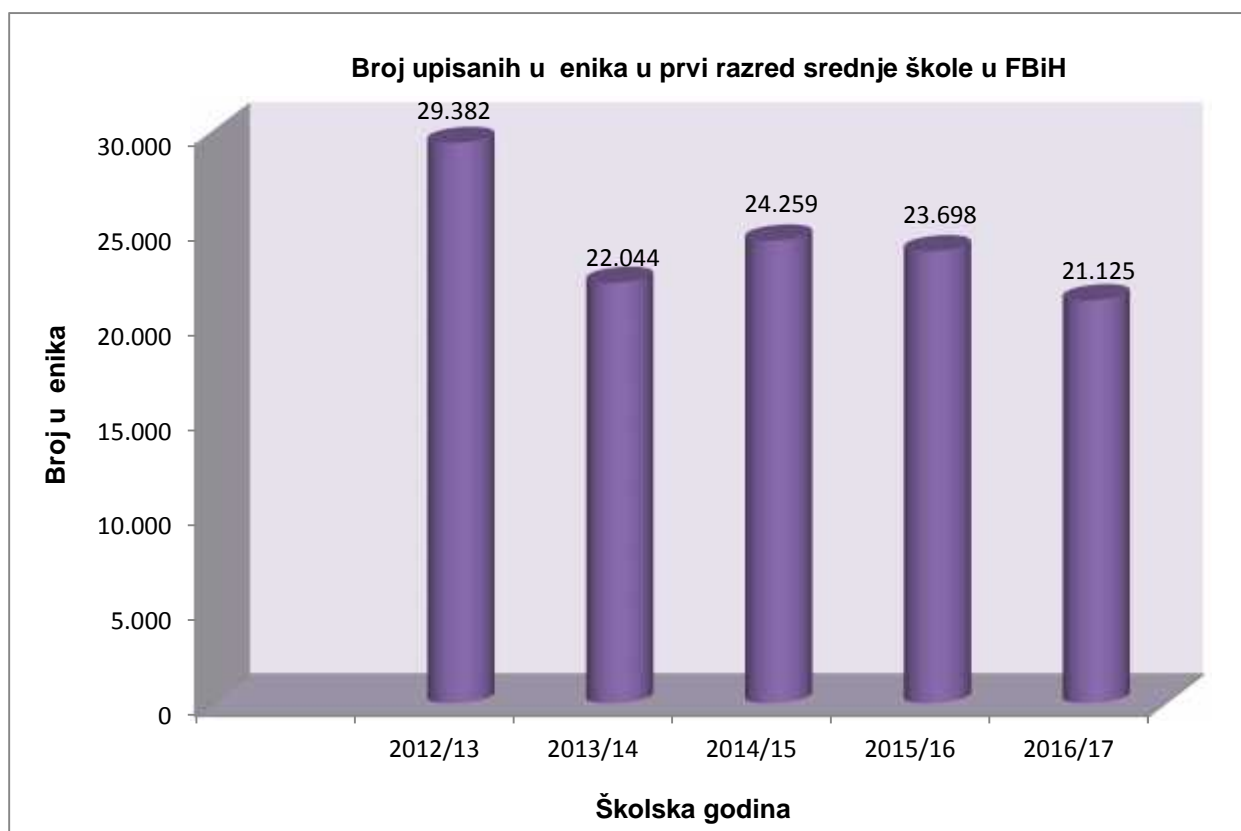
Redni broj	Kanton	Broj učenika	
		Prvi razred	Ukupno:
1.	Unsko-sanski	2.711	9.745
2.	Posavski	252	1.220
3.	Tuzlanski	4.244	15.140
4.	Zeni ko-dobojski	3.401	13.029
5.	Bosansko-podrinjski	283	946
6.	Srednjobosanski	2.838	11.870
7.	Hercegova ko-neretvanski	2.252	8.407
8.	Zapadnohercegova ki	1.024	4.081
9.	Kanton Sarajevo	3.560	16.048
10.	Kanton 10	560	2.064
Federacija BiH		21.125	82.550

Izvor: Podaci u tabeli 4. prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja

Tabela 5: Pregled kretanja broja upisanih učenika u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2016/17. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)-100%
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17		
		a	b	c	d	e		
1.	Unsko-sanski	3.794	2.362	3.188	2.843	2.711	-1.083	-28,55%
2.	Posavski	502	426	411	318	252	-250	-49,80%
3.	Tuzlanski	6.153	4.191	4.076	4.743	4.244	-1.909	-31,03%
4.	Zeni ko-dobojski	4.356	3.748	4.454	4.093	3.401	-955	-21,92%
5.	Bosansko-podrinjski	378	197	330	298	283	-95	-25,13%
6.	Srednjobosanski	3.767	3.362	3.063	3.088	2.838	-929	-24,66%
7.	Hercegova ko-neretvanski	3.041	2.603	2.064	2.401	2.252	-789	-25,95%
8.	Zapadnohercegova ki	1.253	1.249	1.108	1.012	1.024	-229	-18,28%
9.	Kanton Sarajevo	5.312	3.176	4.868	4.505	3.560	-1.752	-32,98%
10.	Kanton 10	826	730	697	397	560	-266	-32,20%
Federacija BiH		29.382	22.044	24.259	23.698	21.125	-8.257	-28,10%

Izvor: Podaci u tabeli 5. za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15 i 2015/16. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku 174/2012, 189/13, 204/201, 221/2015 i 238/2016. Podaci koji se odnose na školsku 2016/17. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja

U grafikonu su dati zbirni podaci za Federaciju BiH

Analizom kretanja broja u enika prvog razreda srednjih škola u Federaciji BiH u periodu školska 2012/13 – 2016/17. godina, može se primijetiti da je u petogodišnjem periodu došlo do smanjenja broja u enika upisanih u prvi razred srednjih škola. Prema zbirnim podacima za Federaciju BiH, broj u enika prvih razreda srednjih škola u teku oj školskoj godini u odnosu na školsku 2012/13. godinu smanjio se za 8.257 u enika ili 28,10%. Ipak, vrijedno je ista i da ovo smanjenje nije linearno. Naime, primjetno je da je u školskoj 2012/13. godini upisan najveći broj u enika u prvi razred srednjih škola. Također, može se uočiti da je najmanji broj u enika zabilježen u 2013/14. školskoj godini, kada je upisano čak 7.238 u enika manje u odnosu na prethodnu školsku godinu. U Informaciji o upisu u enika u osnovne i srednje škole u Federaciji Bosne i Hercegovine u školskoj 2013/14. godini, analizirani su mogući i razlozi ovakvog značajnog smanjenja broja u enika u prvom razredu srednje škole u školskoj 2013/14. godini. Shodno navedenom, ustanovljeno je da je u školskoj 2013/14. godini došlo do najvećeg smanjenja broja u enika u sljedećim kantonima: Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom i Kantonu Sarajevo. Jedan od razloga ovog trenda u navedenih pet kantona, među kojima su i najveći kantoni u Federaciji BiH, je taj što je prvi razred srednje škole u prethodnoj školskoj godini upisala prva generacija u enika koja se obrazovala prema devetogodišnjem programu osnovnog obrazovanja i koja je bila malobrojnija od prethodnih generacija. Pored navedenog, drugi razlog koji je također uticao na

smanjenje broja u enika u prvom razredu srednje škole u Federaciji BiH je pad nataliteta, koji je prisutan već niz godina, a koji se do sada manifestirao u vidu smanjenog upisa u enika u osnovne škole, a sada se po eo odražavati i na nivo srednjeg obrazovanja.

Ukoliko posmatramo kretanje broja u enika upisanih u prvi razred srednje škole u petogodišnjem periodu po kantonima, moguće je konstatirati da je smanjenje broja u enika evidentirano u svim kantonima u tekućoj školskoj godini. Najveće procentualno smanjenje broja u enika upisanih u prvi razred srednje škole u petogodišnjem periodu zabilježeno je u Posavskom kantonu (-49,80%), te Kantonu Sarajevo (32,98%) i Kantonu 10 (32,20%).

Tabela 6: Pregled kretanja broja učenika u srednjim školama u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2012/13 – 2016/17. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)-100%
		2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17		
		a	b	c	d	e	f	g
1.	Unsko-sanski	12.734	11.904	11.058	10.239	9.745	-2.989	-23,47%
2.	Posavski	1.673	1.670	1.600	1.413	1.220	-473	-28,27%
3.	Tuzlanski	24.680	22.484	19.226	16.850	15.140	-9.540	-38,65%
4.	Zeni ko-dobojski	19.271	17.900	16.228	14.778	13.029	-6.242	-32,39%
5.	Bosansko-podrinjski	1.389	1.242	1.202	1.031	946	-443	-31,89%
6.	Srednjobosanski	13.583	13.402	12.333	11.420	11.870	-1.713	-12,61%
7.	Hercegova ko-neretvanski	11.385	11.170	9.621	9.386	8.407	-2.978	-26,16%
8.	Zapadnohercegova ki	4.406	4.494	4.419	4.265	4.081	-325	-7,38%
9.	Kanton Sarajevo	21.229	18.966	17.904	16.148	16.048	-5.181	-24,41%
10.	Kanton 10	2.864	2.824	2.740	2.283	2.064	-800	-27,93%
Federacija BiH		113.214	106.056	96.331	87.813	82.550	-30.664	-27,08%

Izvor: Podaci u tabeli 6. za školsku 2012/13, 2013/14, 2014/15 i 2015/16. godinu preuzeti su iz statističkih biltena Federalnog zavoda za statistiku 174/2012, 189/13, 204/201, 221/2015 i 238/2016. Podaci koji se odnose na školsku 2016/17. godinu prikupljeni su od resornih kantonalnih ministarstava i iz sredstava javnog informisanja.

U grafikonu iznad dati su zbirni podaci za Federaciju BiH

Posmatranjem kretanja ukupnog broja u enika u srednjim školama u kantonima Federacije BiH u periodu školska 2012/13 – 2016/17. godina, može se konstatirati da je u petogodišnjem periodu došlo do smanjenja broja u enika srednjih škola za 30.664 u enika ili 27,08%.

Ukoliko analiziramo procenete smanjenja ili povećanja broja u enika u petogodišnjem periodu po kantonima, možemo utvrditi da je u svim kantonima došlo do smanjenja broja u enika u srednjim školama, a najveće smanjenje zabilježeno je u Tuzlanskom kantonu (38,65%), zatim u Zeni ko-dobojskom kantonu (32,39%), te u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde (31,89%).

REZIME

U Federaciji Bosne i Hercegovine obavezno devetogodišnje osnovno obrazovanje uvedeno je u školskoj 2004/05. godini u Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeni ko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde i Kantonu Sarajevo, a od školske 2009/10. godine provodi se u svim kantonima Federacije BiH.

Nastava u osnovnim i srednjim školama u školskoj 2016/17. godini po elu je 1. septembra 2016. godine u Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeni ko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde te Kantonu Sarajevo, a 5. septembra u Posavskom, Srednjobosanskom, Zapadnohercegova kom kantonu i Kantonu 10.

U Hercegova ko-neretvanskom kantonu, nastava je umjesto 5. septembra, kada je bio planiran po etak školske godine, po elu 15.09.2016. godine.

Analizom trenda kretanja broja u enika upisanih u prvi razred osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2012/13. godine do školske 2016/17. godine može se uo iti blago smanjenje broja u enika koji se upisuju u prvi razred osnovne škole. Broj u enika upisanih u prvi razred osnovne škole u Federaciji BiH se u petogodišnjem periodu smanjio za 234 u enika ili 1,11%.

Bitno je navesti da je obuhvat djece programima predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovu školu potpun u Zeni ko-dobojskom i Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde, a skoro potpun (preko 90%) u Tuzlanskom kantonu, Kantonu Sarajevo i Kantonu 10. Osiguranje predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu zna ajno je radi smanjenja inicijalnih razlika me u u enicima u predznanju i pripremljenosti za osnovnu školu, ime se doprinosi stvaranju jednakih mogu nosti za postizanje uspjeha u osnovnom obrazovanju za svu djecu.

Ukupan broj u enika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine se, tako er, kontinuirano smanjivao u periodu školska 2012/13 – 2016/17. godina. Broj u enika osnovnih škola u Federaciji BiH se u petogodišnjem periodu smanjio za 12.581 u enika ili 6,30%.

Analizom trenda kretanja broja u enika upisanih u prvi razred srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine od školske 2012/13. godine do školske 2016/17. godine može se uo iti smanjenje broja u enika koji se upisuju u prvi razred srednje škole. Broj u enika upisanih u prvi razred srednje škole u devet kantona u Federaciji BiH se u petogodišnjem periodu smanjio za 8.257 ili 28,10%. Ovako zna ajno smanjenje rezultat je, prije svega, injenice da je u školskoj 2012/13. godini došlo do izrazitog pove anja broja u enika prvih razreda srednje škole. Me u kantonima koji su prešli na devetogodišnje osnovno obrazovanje u školskoj 2004/05. godini, zabilježen je trend zna ajnog smanjenja broja u enika prvih razreda srednje škole u školskoj 2013/14. godini, kada je prva generacija u enika koji su završili osnovnu školu po devetogodišnjem programu upisala prvi razred srednje škole.

Analizom kretanja ukupnog broja u enika srednjih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine utvr eno je da je u periodu školska 2012/13 – 2016/17. došlo do smanjenja broja u enika srednjih škola za 30.664 u enika, odnosno 27,08%.

PREPORUKE

Preporuka 1. Potrebno je u svim kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine osigurati dosljednu primjenu člana 16. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji propisuje da osnovno obrazovanje traje devet godina, a ova se obaveza ni u jednom kantonu ne bi trebala smanjivati, jer se na taj način u enici određenog kantona stavlja u nepovoljniji položaj u ostvarivanju prava na osnovno obrazovanje u odnosu na učenike iz ostalih kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i drugih dijelova Bosne i Hercegovine.

Preporuka 2. Potrebno je svoj djeci predškolskog uzrasta osigurati mogućnosti da budu uključena u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, u skladu s članom 16. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, radi unapređenja mogućnosti za uspješan početak i nastavak obrazovanja za svako dijete.

Preporuka 3. Potrebno je uspostaviti efikasan sistem evidentiranja djece koja ne upisuju osnovnu i srednju školu i koja napuštaju osnovno i srednje obrazovanje prije njegovog završetka s ciljem postizanja potpunog obuhvata djece osnovnim obrazovanjem i sprežavanja napuštanja obrazovanja prije sticanja prve kvalifikacije.

Preporuka 4. Potrebno je osigurati pravo upisa u osnovnu školu djeci koja nisu evidentirana u matične knjige rođenih i olakšati procedure upisa za djecu pripadnika romske nacionalnosti, djecu stranih državljana i drugu djecu koja mogu imati birokratske prepreke prilikom upisa u osnovnu školu.

Preporuka 5. Potrebno je razvijati i podržati programe naknadnog sticanja osnovnog i srednjeg obrazovanja za odrasle bez kvalifikacije i osigurati određena sredstva za ovu namjenu iz federalnog, kantonalnih i općinskih budžeta.

Preporuka 6. Općine i kantoni svake godine u svojim budžetima trebaju alocirati dovoljno sredstava za osiguranje besplatnog prijevoza učenicima osnovnih škola, te za sufinansiranje nabavke besplatnih udžbenika za socijalno ugrožene učenike u skladu s kantonalnim propisima koji reguliraju ovo pitanje.